

CORNELIU COPOSU ÎN LAGĂRUL DE MUNCĂ FORȚATĂ DE LA CAPUL MIDIA (1950-1952)

Marin POP*

COPOSU FORCED LABOR CAMP AT CAPE MIDIA (1950-1952)

Abstract

Coposu was arrested on 14 July 1947 at the NPP, with the entire leadership of the NPP, following the large trap to Tamadau Security.

After remaining closed in several communist prisons and subjected to numerous investigations, on November 14, 1950, was transferred to Coposu work unit no. 1, from Cape Midia, the detachment no. 14, an administrative penalty of 2 years. Newcomers were divided into barracks, which were located inside a barbed wire enclosure. Were not allowed to receive food parcels from home or money. Also speaking were not entitled to. Were distributed to outlets. Coposu was assigned to the same wagon with Serban Ghica.

Prisoners from the other squads who benefit from the package and some money to help those of Detachment 14 with food: cigarettes, bread, meat, etc. With regard to the real conditions of work and food, Coposu story after the Revolution that the Canal were turned into guinea pigs and subjected to extermination. Norma was a prisoner twice higher than that set by the Ministry of Construction. Failure superhuman rule was punished with solitary harsh colonial rule at night and cutting food.

Coposu group around him continues to resist, as evidenced by the report in April 1952 that management submit it DGPCUM colony Bucharest Inspection Service. Thus, although the two years of detention at Cape Midia Coposu closes for the November 14, 1952, to June 8 of that year, along with other political prisoners Serban Ghica and his group were taken to Camp Ghencea sorting. In approximately 3 weeks after their arrival here, were sent to the farm Bragadiru, picking tomatoes.

Keywords: Coposu, Cape Midia, forced labor, political prisoners, informants.

Printre marile personalități care își au obârșia în *Țara Silvaniei*, la loc de cinste, se numără și Corneliu Coposu, alături de iluștrii săi înaintași, Simion Bărnuțiu, Gheorghe Pop de Băsești și Iuliu Maniu, mentorul său politic.

Corneliu Coposu a fost arestat la data de 14 iulie 1947 de la sediul PNT, alături de întreaga conducere a PNT, în urma capcanei întinse de către Securitate la Tămădău. Avea vârsta de 33 de ani și o carieră politică în plină ascensiune. În anul 1946 a fost ales secretar general adjunct al Partidului Național Țărănesc și membru al Delegației Permanente, partid care, după afirmațiile lui Corneliu Coposu, avea peste 2 milioane de membrii, fiind cel mai mare partid de mase din România interbelică.

Traseul complet urmat de către Corneliu Coposu în temnițele comuniste a fost următorul: Ministerul de Interne (M.I.), Malmaison, Văcărești, Snagov, Pitești (din fericire înainte de macabru experiment de reeducare), M.I., Craiova, Uranus, M.I., Jilava, Malmaison,

* Cercetător științific, Muzeul Județean de Istorie și Artă, Zalău

Capul Midia, Ghencea, Bragadiru, Popești-Leordeni, M.I., Uranus, Jilava, Gherla, Sighet, Aiud, Râmnicu-Sărat, M.I. și domiciliul forțat la Rubla, între 1962-1964.

După ce în vara și toamna anului 1947 a fost supus la numeroase și interminabile anchete, în cadrul cărora s-a încercat șantajarea sa, oferindu-i-se libertatea în schimbul trădării mentorului său, Iuliu Maniu, Corneliu Coposu a fost trimis la regim sever de închisoare, fără a fi însă judecat, până în anul 1955.

După ce la Craiova, datorită unui ordin greșit înțeles și zelului comandantului închisorii a fost zidit 8 luni de zile în celulă, la data de 14 noiembrie 1950, Corneliu Coposu a fost transferat la unitatea de muncă nr. 1, la Capul Midia, în detașamentul nr. 14, cu o pedeapsă administrativă de 2 ani. Sosește aici pe data de 8 decembrie. Noii veniți au fost repartizați în bărci, care erau situate în interiorul unui țărc de sârmă ghimpată. Nu aveau dreptul de a primi pachete cu alimente de acasă sau bani. De asemenea, nu aveau dreptul la vorbitor. Au fost repartizați pe puncte de lucru. Corneliu Coposu a fost repartizat la același vagonet cu Șerban Ghica¹.

În luna martie 1951, prin intermediul inginerului Ionescu Călinești, prieten din tinerețe, Șerban Ghica, Radu Câmpeanu și Corneliu Coposu au reușit să primească, de acasă, bani și scrisori, dar rețeaua de informații a Securității a aflat și a adus la cunoștință acest lucru conducerii lagărului, care a declanșat o anchetă. În aceeași zi, la intervenția inginerului amintit mai sus cei trei au fost salvați de la moarte. Ei au fost puși să lucreze sub un mal excavat, care amenința să se surpe în orice moment. Prin intervenția inginerului au fost scoși de sub acest mal. Echipa de reeducare, condusă de un anume Fux, compusă din 7 indivizi s-au oferit voluntari să-i înlocuiască, pentru a demonstra fidelitatea lor față de noul regim comunist. Peste doar câteva minute malul s-a surpat pe ei. Cu toate încercările făcute de către Corneliu Coposu, împreună cu ceilalți deținuți, nu s-a reușit să se scoată de sub tonele de argilă decât un singur supraviețuitor. Flavia Coposu afirmă că deținuții peste care s-a surpat malul veneau de la Pitești și doreau să-i reeduce și pe ceilalți deținuți politici, printre care se găsea și Corneliu Coposu: „Da culmea a fost alta, că după ce s-a dărâmat malu i-au pus pe ei să sape și în buznarul unuia a găsit turnătorii făcută împotriva celor trei: Bani (Șerban Ghica – n.n.), Cornel și Câmpeanu. <- Adică era pe listă (completează Rodica Coposu – n.n.)> Pe lista de reeducare, da Dumnezeu i-o ferit. El (Corneliu – n.n.) zice: <- Uită-te că Dumnezeu și-o pus degetul asupra destinului meu>. De câte ori ziceam: <- Dragă, Doamne iartă-mă, lasă-mă, nu mă face să fac păcate. Putea să-și pună degetul asupra destinului tău, să nu te închidă>. Eu vedeam lucrurile altfel”².

„La un moment dat – spune Flavia Coposu - când l-a dus la Canal o reușit prin Șerban Ghica, că și el era la Canal... Ei au fost trei într-o din asta... între sârme: Șerban Ghica, cu Radu Câmpeanu și cu el. Și lucrau la săpat, da nu știu ce săpau, piatră cred că săpau. Și exista un bătrân cumsecade... ă... un domn bătrân, am uitat cum se cheamă, magazinier. Și veneau băieții ăștia să ia scule. Și la un moment dat m-am tezit cu el. Da nu mai țin minte cum am putut eu să-i comunic adresa, nu știu, chiar nu-mi aduc aminte...”. Acest magazinier cu suflet le dădea celor trei puțină sa merinde pe care și-o pune la serviciu: „Merindea lui, spune Flavia Coposu, o dădea lui Cornel și culmea e că l-o arestat și nu a spus niciodată că i-a servit pe ei. Anghel Cărea se numea... O murit în închisoare săracu. O fost un om minunat. Minunat... Și atunci am luat legătura cu ei și mergeam cam din două în două zile și duceam câte un sandvici. Și zicea (Anghel Cărea – n.n.) că: <Nu pot să le duc altceva că mă controlează. Pot, însă să duc sanviciul meu, că eu n-o să crap până după amiază. Pe când ei...>. Și atunci... un sanvici, o bucată de prăjitură sau ce puteam, o bucată de cașcaval... ce puteam face, că nu era nimica. Era o mizerie cruntă și în Constanța. Așa... Îi trimteam lui. Și el împărțea cu Bani (Șerban Ghica – n.n.) și cu Radu (Câmpeanu – n.n.). Prin Anghel i-am trimis niște bani odată, ca să șperțuiască pe unii, nu știu ce să le facă sau să nu le facă. Și aveam o legătură. Știam că-s sănătoși. N-am... Radu m-o dus odată, fratele ăsta a lui Dodo (fosta colegă a Flaviei – n.n.), m-o dus odată pe

¹ Tudor Călin Zarojanu, *Viața și activitatea lui Corneliu Coposu*, ed. II, revăzută și completată, Ed. Mașina de scris, Buc., 2005, p. 64

² Flavia Coposu și Rodica Coposu, interviu, decembrie 2009

șantier până la Capul Midia. N-o avut curaj să mă bage la sârme, c-aveam și noi șantier acolo... un Sovrom. Și mi-aduc aminte c-o zis că îți dau două palme, că eram în mașină și niște deținuți cu șapcă d-aiă... cu pietroaie... săpau cu ciocane (spărgeau pietre – n.n.) și parcă văd că era unul ras în cap așa, cu ochii albaștri... și eu fumam pe vremea aceea. Și am aruncat chiștocul și el o pus piatra pe el. Și atunci mi-am dat seama și am aruncat pacheul și șșș... din turn: <- S-a aruncat ceva> Au venit în trap... L-o săltat doi gealați (pe Radu – n.n.). Asta o îngălbenit: <Nu s-a aruncat nimic domnule! Ce, ai căpiat! Ce vrei de la noi> io <- Păi am văzut că ai aruncat ceva>.<- Ai văzut pe dracu, m-ai lasă-ne în pace>. <- Deschide ușa! >. Făceam un inventar. Când am intrat, bietul moș Anghel: <- Ești dementă? Ești nebună? Cum ai putut să arunci țigările? Dacă te prindea>, dacă ...<-Uite că nu m-o prins> Eram inconstientă de fapt”³.

O altă porțiță pe care au găsit-o, provizoriu fiiindcă au fost trădați, de a primi pachete a fost aceea printr-un fost coleg de facultate cu Corneliu Coposu, Mihai Berindeanu. Pachetele erau trimise lui Berindeanu de pe adresa mătușii lor, Elena Bărnuțiu: „Aici a fost o trădare ordinară, spune Flavia Coposu. Că săraca mătușa noastră, asta, Babi (Elena Bărnuțiu – n.n.)... este... N-avea voie să primească el pachet și am trimis pe numele unui Mihai Berindeanu, coleg de facultate cu Cornel, care era închis cu el și avea dreptul la pachet și era înafara sârmelor cum se zice. Și i-a trimis pachetul mătușa. Și când l-a chemat pe Mihai, o zis că mătușa îi logodnica lui... <- Da ea avea 70 de ani (completează Rodica Coposu – n.n.)>. Da cum era cu ei acolo și era turnător unu Vasile Copilu Cheatră, s-a dus și a reclamat că nu poate fi logodnică. Ea are 70-80 de ani. Că asta minte. Și atunci l-a luat și pe Mihai și l-a băgat între sârme <- L-o bătut bine (completează Rodica Coposu – n.n.)> Mi-aduc aminte că atunci am reușit să facem, prin intermediul unui cojocar, un prieten de-al nostru a găsit unu care a făcut un cojoc de blană ca să aibă cu ce se feri de frig. Și el (trădătorul Chiatră – n.n.) o luat cojocul și s-o plimbat cu el”⁴.

Reușind să-i descopere pe unii informatori, precum Copilu-Cheatră, care avea numele de cod „Frunză”, Corneliu Coposu și Șerban Ghica se distrează pe seama lor, amenințându-i cu închisoarea. Astfel, pe data de 6 decembrie 1951 în momentul în care ieșeau la muncă pe șantier și se făcea numărătoarea, Șerban Ghica a ieșit din rând și l-a întrebat pe Copilu-Cheatră dacă-l cunoaște pe Puiu Coposu. El i-a răspuns că-l cunoaște, dar în același timp Corneliu Coposu a adăugat ironic: „O să mă cunoască el când îl voi băga la închisoare”. Informatorul a raportat incidentul, completând și o declarație semnată, în acest sens, pe data de 22 ianuarie 1952⁵.

Cu toate restricțiile la care erau supuși, deținuții politici riscă tot ce se mai putea risca în condițiile vitrege în care se aflau și nu uită de Sărbătoarea Nașterii Domnului. Dintr-o notă informativă, semnată de sursa „Viorel”, aflăm că în seara zilei de 24 decembrie 1951, Seara de Ajun, la orele 21, „grupul de reacționari compus din Coposu Corneliu și Constantinescu Aurel” s-au deplasat la cabana nr. 13 și „împreună cu grupul de reacționari de acolo a început să cânte diferite cântece (colinde) cu scopul de a ridica moralul legionarilor (cu acest termen erau catalogați fruntașii partidelor istorice, în special a național-țărăniștilor – n.n.) aflați în această colonie”⁶. Era într-adevăr un moment de sărbătoare prin care se încerca, în primul rând, respectarea unei datine creștine, dar și ridicarea moralului colegilor de suferință.

Pe data de 27 decembrie 1951, informatorul „Viorel” raportează starea de spirit din Colonia de muncă U.M. nr. 1, pentru perioada 15-27 decembrie. Subliniază că starea de spirit era „nemulțumitoare datorită reacționarilor”, adică a deținuților politici. Raportează că deținuții politici „pe zi ce trece” își câștigau „simpatii” și că aveau „ca scop de a încuraja coloniștii, căutând să le explice că pentru ei vor veni în curând alte vremuri”. Erau acuzați că au început „în mod sistematic” să saboteze munca pe șantier, rezultatul fiind acela

³ Flavia Coposu, interviu, decembrie 2009

⁴ Flavia și Rodica Coposu, interviu, decembrie 2009

⁵ Arhivele Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (în continuare ACNSAS), *Fond Penal*, dos. P. 16.829, vol. 7, f. 64 și 69

⁶ *Ibidem*, f. 65

că în rândul deținuților „nu se vede nici un pic de voință”. „Reacționarii” desemnați de informator erau Corneliu Coposu, Șerban Ghica și Radu Câmpeanu, „la care s-au mai asociat” Nicolae Mândreanu, Leonida Galcica, Dumitru Funda, Mihail Dițescu, Gheorghe Gancereanu și alții care la rândul lor încercau să-și atragă simpatizanți. Dă exemplul deținutului Drăgan Petru, „care în mod special lucrează prost îndemnând și pe alții să nu lucreze spunând că el nu vrea să-i rămână oasele pe aici”. De asemenea, Ivescu M. Ioan „deși poate munci nu vrea”, iar Surugiu Mihai „duce muncă de agitație în cadrul coloniștilor prin cuvinte înjositoare actualului regim și URSS”. Din cauza deținuților politici, subliniază informatorul, au crescut simțitor cazurile de indisciplină. Informatorul îi acuză pentru această stare de spirit chiar și pe șefii detașamentelor de muncă, în rândul cărora „reacțiunea găsește o parte din sprijin”⁷.

Pe data de 2 ianuarie 1952, sursa „Busuioc” informează organele de Securitate că în Ziua de Anul Nou s-a întâlnit cu Corneliu Coposu care la felicitat și i-a urat „urgentă libertate”, promițându-i că o vor avea toți deținuții politici. I-a povestit, apoi, cu nostalgie, cum își petrecea Revelionul „pe timpuri”. De asemenea, informează că deținutul politic Corneliu Coposu a afirmat că anul 1952 urma să fie „unul hotărâtor” și că în acel an urma să se decidă „soarta omenirii pe 1.000 de ani”⁸.

În urma acestor informații primite de Securitate, se cere încadrarea informativă a lui Corneliu Coposu și să fie obținute date referitoare la „comportament, anturaj, ajutoare dinafară (legale sau nu), evidența clară a pachetelor și scrisorilor”, etc.

Într-un nou raport, datat 7 ianuarie 1952, informatorul „Viorel” evidențiază, din nou, starea de spirit „nemulțumitoare, pentru el, tot din cauza „reacționarilor”. Afirmă că scopul deținuților politici este de a încuraja moralul celorlalți deținuți, „zicându-le să aștepte ziua când va (avea) putere să tragă la răspundere pe cei care astăzi îi țin închiși” și că acea zi nu era departe. Rezultatul, spune informatorul, se putea vedea în scăderea producției pe șantier, unde se observa „o delăsare complectă” și „lipsă de atenție”. Deținuții Corneliu Coposu, Șerban Ghica și Radu Câmpeanu sunt acuzați că se deplasau prin cabanele unde erau cazați deținuții, „ațâțând pe ceilalți contra Administrației” și să protesteze împotriva alimentației foarte proaste. Printre aceștia îi enumeră pe coloniștii Soare Gheorghe, Antonescu Aurel, Nițulescu Ovidiu, Drăgan Petre, Iovescu Ioan, Mândrescu Petre și Surugiu Nicolae⁹.

Dintr-o notă a informatorului „Busuioc”, datată 19 ianuarie 1952, rezultă că prin diferite canale informatice deținuții politici reușeau să afle unele știri „de afară” și să fie la curent cu situația internă și internațională. Sursa informează organele de Securitate că deținutul Corneliu Coposu s-a întâlnit, în prezența lui, cu colonistul Iliescu Iulian din Detașamentul 16. Nu știau că discută în prezența unui delator. Cei doi interlocutori au povestit de demisia ministrului de Interne, Teohari Georgescu, de remanierea guvernamentală din Franța, care avea acum un președinte socialist cu numele Edgor, spune sursa. Apoi au discutat de „colectivul European” pe care l-au preconizat anglo-americanii. Iliescu a afirmat că Vășinschi „nu a avut ce să mai facă în fața acestei situații”. Au abordat situația din China și Coreea, care au fost bombardate de avioane „cu propulsie de mare înălțime și bombe ce conțin un nou explosibil cu o putere de distrugere foarte mare”. Referitor la Germania de Vest, cei doi interlocutori vorbesc despre acceptul lui Adenauer ca armata germană să facă parte din NATO. Cei doi se arată foarte interesați în special de avioanele americane, cerându-i informatorului să-și dea cu părerea despre numărul lor. Corneliu Coposu susține că în Banat se aflau circa 30 de divizii sovietice, cu aproximativ 240.000 de soldați și că populația din această zonă a fost evacuată în Bărăgan. Așadar, Corneliu Coposu aflase de tensiunile politice dintre Stalin și Tito. De asemenea, despre deportările în Bărăgan, unde peste 10 ani avea să ajungă și el în domiciliu obligatoriu, tocmai într-un sat de bordeie construit de către deportații bănățeni. De la informator, Corneliu Coposu se interesează de deținutul politic Mircea Cioroiu, coleg de detașament cu delatorul și prieten cu Coposu,

⁷ *Ibidem*, f. 63

⁸ *Ibidem*, f. 62

⁹ *Ibidem*, f. 61

care-i apreciază calitățile de scriitor, mai ales pentru epigrame, subliniind că a fost un bun aviator în timpul războiului. De asemenea, afirmă că Cioroiu „ar fi în stare să redea în scris tabloul sinistru al suferinței(i) din colonie al deținuților politici”. Reiterează ideea că anul 1952 va fi unul de referință pe scena politică internațională și că se va clarifica situația, „fie prin conflict armat, fie pe cale pașnică”. Cei doi interlocutori, Iliescu și Coposu, mai afirmă că ONU a hotărât ca trupele sovietice să fie retrase din toate țările ocupate, unde urma să fie organizate alegeri libere, ceea ce evident nu s-a întâmplat. Spre finalul conversației a apărut și Radu Câmpeanu, coleg de detașament cu Corneliu Coposu și „bun prieten”, afirmă informatorul¹⁰.

Informatorul „Frunză” declară organelor de Securitate, într-o notă datată 21 februarie 1952, că a sesizat în mai multe rânduri legătura dintre „legionari”, adică deținuții politici și „chiaburi”, țărani înstăriți închiși la Canal pentru că s-au împotrivit colectivizării sau alți frunțași ai partidelor istorice, în special național-țărăniști. Cel mai frecvent mijloc de ajutorare era primirea de pachete pe numele lor, de la familiile deținuților politici, care aveau interdicția de a primi pachete de acasă. Informatorul dă exemplul lui Pop Ioan, fost bucătar sau Haltner Alexandru care primeau pachete de la familia Coposu. Din păcate, deținutul Berindeanu Mihail, care primea și el pachete de la familia Coposu s-a confestat chiar informatorului. Deoarece „i s-a tăiat bonul” pe luna februarie nu putea să ridice pachetul și l-a rugat pe informator, care desigur a semnalat organele de Securitate. Informatorul l-a întrebat cum reușesc deținuții politici din detașamentul lui Corneliu Coposu să se întâlnească fără a fi văzuți. Nebănuind că se află în fața unui delator ordinar, Berindeanu îi mărturisește că ei se întâlneau la orele 4,30 dimineața, la colțul cabanei nr. 14. De asemenea, i-a spus informatorului că membrii detașamentului 14, în care se afla și Corneliu Coposu, s-au revoltat cu ocazia vizitei unor cadre de conducere a lagărului, cărora le-au spus că ei nu pot munci cu o alimentație așa de proastă. Berindeanu afirmă că îi admira că au avut curajul să spună conducerii că „nu-i adevărat că a exploatat clasa muncitoare (regimul interbelic –n.n.), dar e drept adevărat că muncitorimea ne exploatează până la sânge”. Aceeași admirație pentru deținuții politici din detașamentul 14 o aveau, spune Berindeanu, toți „chiaburii”. Întrebat de informator dacă nu-i e frică să vorbească i-a răspuns că „nu-i e frică, ce să-i facă, o să-l bage în sârmă”¹¹.

Deținuții din celalalte detașamente care beneficiau de pachete și unele sume de bani îi ajutau pe cei din detașamentul 14 cu alimente: țigări, pâine, carne, etc. Informatorul îi evidențiază pe deținuții Cioroiu Mircea și Hristea Radu printre cei care le ofereau ajutor. În acest sens, sursa informează organele de Securitate că în ziua de 22 februarie 1952 Șerban Ghica mânca cozonac și că lui Corneliu Coposu i s-au găsit la percheziție 16 țigări¹².

Simțind că discută cu un delator, Corneliu Coposu îi spunea ironic sursei „Busuioc”, pe data de 2 martie 1952, că „a stat de 3 ori la carceră și nu știe pentru ce motiv (...) Crede că a dat note despre el vreun codoș, dar orice notă trebuie verificată, și pentru acest lucru va cere să iasă la raport la Dl. Comandant”¹³. Tot lui „Busuioc” îi spune că pe data de 18 martie detașamentul 14 a fost inspectat de comandant, care ar fi spus că „dintre toți numai Coposu muncește, ce gândește el nu mă interesează, sunt alți pentru acest lucru, sunt mulțumit însă că muncește”. „Ce gândesc eu, spune Coposu, știu ei. Dacă am fost secretar general a lui Maniu (al PNT) nu pot gândi decât ce gândeam și atunci. Vom mai vedea mai târziu ce va mai fi”. Pe șantier, beneficiind încă de o forță fizică impresionantă, Corneliu Coposu muncea „mai bine față de ceilalți internați”, dar considerau că „numai pentru a duce în eroare conducerea coloniei, în schimb duce propagandă de a nu mai munci restul de internați sub pretextul că sunt slăbiți din cauza hranei”. În realitate, Corneliu Coposu îi ajuta pe ceilalți deținuți, după cum sublinia mai târziu bunul său prieten Șerban Ghica, pe care l-a ajutat să-și îndeplinească norma de nenumărate ori.

Întrucât Corneliu Coposu era considerat „foarte periculos în rândul celorlalți

¹⁰ Ibidem, f. 60

¹¹ Ibidem, f. 57-58

¹² Ibidem, f. 55

¹³ Ibidem, f. 56

internați”, informatorul „Busuioc” propune încarcerarea lui într-un penitenciar unde să-și execute pedeapsa¹⁴.

Corneliu Coposu era îngrijorat că în Colonia de la Midia continuau să sosească noi deținuți, ceea ce însemna că regimul totalitar continua politica de teroare. El se interesează tocmai de la informatorul „Busuioc” dacă cei veniți erau arestați recent sau erau deținuți mai vechi. Dar el nu se descurajează și privește cu optimism spre viitor, după cum remarcă și informatorul: „Îmi spune că el vede în roz de tot situația internațională” și că „se menține încă pe vechea lui poziție, fiindcă nu se poate, tot trebuie să se întâmple ceva de curând”¹⁵.

Într-o notă datată 24 martie 1952, sursa „Voinea” declară că deținutul Corneliu Coposu „dă sfaturi reacționarilor din grupul lui cum să-și facă datoria, încurajându-i și chiar ajutându-i, el este fruntea grupului reacționar pe care-l conduce din umbră” și că are „o serie de elemente legionare de care se folosește și pe care-i conduce, precum și din loturile de chiaburi”. De asemenea, informatorul subliniază că este „un dușman înverșunat al celor ce conduc astăzi actualul regim”.

Informatorul Roșculeț consideră și el că deținutul politic Corneliu Coposu conducea „din umbră” o acțiune de sabotaj, „fiindcă el este foarte bine hrănit de chiaburi, care primesc pachete cu alimente. El este mulțumit să încarce vagonul de pământ nici printre primii deși are putere mare de muncă dar nici să rămână printre ultimii, acest lucru pentru a menține moralul ridicat al internaților din detașamentul respectiv”. Tot „Roșculeț” consideră că datorită lui Corneliu Coposu detașamentul refuză să mai muncească, spunând că „nu mai sunt proști să muncească cum au muncit, deoarece ei vor să scape sănătoși, să nu fie exterminați așa cum după cum vrea conducerea coloniei. Corneliu Coposu, Șerban Ghica și Radu Câmpeanu spuneau că vor suporta orice regim, „cât de aspru s-ar aplica, căci nu mai este mult și vor scăpa, totodată îndemnând oamenii să nu muncească fiindcă în scurt timp (spun ei) vor veni armatele ONU-ului și îi va scăpa de toate aceste suferințe pe care le-a(u) îndurat până în prezent și ei vor ști să judece pe comuniști care le-au făcut”¹⁶.

Corneliu Coposu și colegii săi din detașamentul 14 erau acuzați că ar fi plasat, prin Mihai Tarția, fost șef al tineretului PNȚ din Ardeal, „cele mai reacționare vârfuri în posturi cu muncă ușoară”. Ei ar fi creat o adevărată organizație „legionaro-țărănistă” și „lasă să se întrevadă (foarte fin) posibilitatea unui viitor război și o victorie a reacțiunii legionaro-țărănistă care va ști să judece așa cum merită pe cei care-i conduc astăzi și îi țin în suferință”.

Mihai Tarția este observat de informatorul „Roșculeț”, pe data de 7 aprilie 1952, stând de vorbă cu Corneliu Coposu și spunându-i acestuia „S-a făcut”. Urmărindu-l pe Corneliu Coposu, informatorul l-a văzut cu un pachet în mână, în care afirma că se aflau alimente, printre care pâine albă și cârnați, pe care le-a primit de la Tarția. Peste o jumătate de oră l-a observat pe Ioan Simu intrând în cabană cu un alt pachet de alimente, pe care i l-a înmănat tot lui Corneliu Coposu. Informatorul subliniază că atât Corneliu Coposu cât și Ioan Simu erau „foarte indisciplinați” și afirmă că cu așa tratament și mâncarea pe care o primeau era prea multă și munca pe care o efectuau, iar cine nu este de acord să vină să muncească în locul lor. De asemenea, informatorul aduce la cunoștința organelor de Securitate că „acești vechi țărăniști își manifestă fătis nemulțumirile față de regim și conducerea coloniei făcând ca și cei din jurul lor să nu muncească”¹⁷.

În ceea ce privește condițiile reale de muncă și alimentație, Corneliu Coposu povestea după Revoluție că la Canal au fost transformați în cobai și supuși exterminării. A constatat, însă, pe proprie experiență, o serie de fenomene inexplicabile în condiții normale, care se înregistrau datorită subnutriției prelungite și a efortului fizic supraomenesc la care erau supuși deținuții. Norma unui deținut era de două ori mai mare decât cea stabilită de Ministerul de Construcții. Corneliu Coposu subliniază că la săpătura în cariera de piatră la care Ministerul de Construcții dădea o normă de 3 metri cubi de piatră, la Canal norma zilnică pentru un singur deținut era de 6 metri cubi, în condițiile în care deținuții care trebuiau s-o

¹⁴ *Ibidem*, f. 53

¹⁵ *Ibidem*, f. 54

¹⁶ *Ibidem*, f. 49-52

¹⁷ *Ibidem*, f. 45-48

îndeplinească erau „niște oameni secătuiți de vlagă, nealimentați, dominați de detențiunea prelungită”. Cu toate acestea, nerealizarea normei supraomenești era pedepsită aspru de conducerea Coloniei cu carceră pe timp de noapte și tăierea alimentației. Înfometați și nedormiți, spune Corneliu Coposu, mergeau a doua zi, din nou, la muncă și realizau și mai puțin din normă, iar sancțiunea se aplica în continuare. Inexplicabil pentru el este că după trei, patru nopți nedormite și de înfometare, deținuții reușeau să realizeze norma. Credea că aici intervenea, probabil, instinctul de conservare și frica morții. Consecințele acestor eforturi supraomenești se vedeau însă imediat, mulți dintre deținuți paralizând. Era un fenomen medical nemaîntâlnit, un fel de paralizie musculară. Din fericire, spune Corneliu Coposu, toți cei atinși de această formă de paralizie necunoscută până atunci își reveneau după 3-4 luni de repaos, fără a prezenta sechele¹⁸.

Din nota de sinteză a lunilor februarie și martie 1952 referitoare la activitatea deținutului „criminal politic” Corneliu Coposu din UM 1 Capul Midia, întocmită pe data de 22 aprilie de organele de Securitate, pe baza notelor informative primite de la delatorii din jurul lui, reiese că era, pentru ei, același „element indisciplinat față de administrația Coloniei” și continua „să aibă manifestări ostile și dușmănoase” față de așa-zisul regim de democrație populară instaurat de comuniști. Se sublinia că el caută să saboteze munca de pe șantier și că îi îndemna pe cei din jurul său să nu muncească. Pentru aceste abateri de la condițiile impuse cu forța de comuniști „a fost pedepsit cu carceră în repetate rânduri de către conducerea coloniei”. De asemenea, se afirma că deținutul Corneliu Coposu se arăta nemulțumit de mâncarea foarte proastă, protestând și afirmând că „aceasta este pentru exterminarea oamenilor”. Revoltele lui au produs „o stare de spirit agitată”, iar producția a scăzut în mod considerabil. În continuare sunt enumerate persoanele prin care a încercat să primească pachete de la familie, ele fiind însă interceptate de conducerea coloniei, datorită delatorilor, și returnate familiei, în speță mamei și surorilor sale. În aceste condiții, se arată în nota-raport, el a reușit totuși să primească ajutor de la deținuții Hristea Radu și Cioroiu Mircea, „care îl ajută cu alimente din dreptul lor, bani și țigări”. În cursul lunii martie a mai primit ajutoare de la deținuții Dumitrescu Gheorghe și Măldărescu Aurel. El nu putea primi pachete, deoarece, după cum se sublinia în nota-raport, „face parte din loturile speciale de criminali politici care nu au dreptul la pachete, scrisori sau vorbitor”. În concluzie, se sublinia că deținutul Corneliu Coposu, „gratulat” cu titlatura de „criminal politic legionar”, deși era fruntaș național-țăranist, rămânea pentru regimul comunist „un element dușmănos”, care căuta „să saboteze munca prin intermediul altor deținuți pe care îi ține sub influența sa”. Ca măsuri luate se evidențiază că el rămânea în continuare „supravegheat informativ de organul contra informativ din UM Nr. 1 Capul Midia, precum și supravegherea informativă a tuturor deținuților” care erau în legătură cu Corneliu Coposu și luau parte „la acțiunea de sabotaj întreprinsă în această unitate”¹⁹.

Corneliu Coposu era acuzat că și-a grupat în jurul lui o serie de deținuți, atât din detașamentul său, cât și din detașamentele „de chiaburi”, în realitate național-țăranști care au îndeplinit anumite funcții în cadrul partidului sau simpli țărani care s-au împotrivit procesului de colectivizare forțată a agriculturii. Așadar, putem vorbi de un adevărat grup condus de Corneliu Coposu, care încerca să se împotrivească condițiilor inumane din colonie și să supraviețuiască.

Într-un raport al conducerii înaintat DGP, Serviciul Inspecției București, se subliniază că el continua să atragă noi deținuți în grupul său, care îl sprijineau cu „alimente și țigări din pachetele lor” pe care le primeau de acasă. Raportul concluzionează că „internatul” Corneliu Coposu „este un element recalcitrant, toate acțiunile pe care le conduce, le conduce din umbră, prin elementele lui pe care le are de încredere, iar el este fruntașul tuturor acțiunilor de uneltire din unitatea noastră, fapt pentru care am cerut în sinteza de stare de spirit din luna Martie ca împreună cu celelalte elemente de teapa lui să fie transferați într-un penitenciar de executarea pedepsei cu un regim sever celular”²⁰.

¹⁸ C. Coposu, *Dialoguri cu Vartan Arachelian*, Ed. Anastasia, Buc., 1991, p. 107-108

¹⁹ ACNSAS, *Fond Penal*, dos. P 16.829, vol 7, f. 42-44

²⁰ *Ibidem*, f. 23

Grupul din jurul lui Corneliu Coposu continuă să opună rezistență, după cum reiese din raportul pe luna aprilie 1952, pe care conducerea coloniei îl înaintează DGPCUM, Serviciul Inspecției București. Efectuându-și munca forțată la punctul de lucru „Luminița” a fost observat că alături de „o serie întreagă de internați” din grupul său încercau să întreprindă, în viziunea lor, acțiuni de sabotaj. Erau acuzați că au sabotat munca „prin lăsarea liniei de cale ferată neburată (traversele) acoperindu-le cu piatra cu scopul de a se produce o deraiere a trenului ce urma să treacă pe această linie nou construită cu ocazia zilei de 1 Mai”.

Disperată, în raportul din data de 9 mai 1952, conducerea coloniei sublinia că a cerut, în nenumărate rânduri, ca deținutul Corneliu Coposu și „celelalte vârfuri reacționare” să fie transferați într-un penitenciar de executarea pedepsei, cu regim celular sever²¹.

Astfel, deși cei doi ani de detenție la Capul Midia se încheiau pentru Corneliu Coposu la 14 noiembrie 1952, la data de 8 iunie a aceluiași an, împreună cu Șerban Ghica și alți deținuți politici din grupul său au fost duși în lagărul de triere din Ghencea. Peste aproximativ 3 săptămâni au fost trimiși la ferma Bragadiru, la cules de roșii.

Iată ce se spunea într-un document despre perioada petrecută la UM nr. 1 Midia: „A fost internat pe data de 14.11.1950 și a expirat la 14.11.1952, însă n-a fost pus în libertate, deoarece în timpul detenției a avut o comportare nedisciplinată față de administrația coloniei și a continuat să aibă manifestări dușmănoase regimului, a sabotat munca pe șantier, împreună cu alți deținuți grupați în jurul lui și pe care-i ține sub influența lui. (...) Tot timpul detenției a format din elementele PNȚ-iste, un așa zis *viitor guvern*, în cadrul căruia el urma să fie ministru de interne. În urma acestor constatări, susnumitul a fost anchetat și i s-a majorat pedeapsa cu încă 24 luni, conform DEC. 523/953 urmând a expira la 25.05.1955”²².

În momentul în care ajunge la noua colonie de muncă, la Bragadiru, Corneliu Coposu era, după cum mărturisea chiar el, după Revoluție, „într-un nedescris hal de slăbiciune”. Era „complet deshidratat, complet lipsit de respectarea oricăror principii nutritive și de vitamine”. Astfel, timpul petrecut la Bragadiru, unde nimeriseră în plin sezon de recoltat al legumelor, îl considera „foarte agreabil”. A avut „la îndemână, neplafonate, roșii, castraveți, morcovi” și chiar struguri, spre toamnă, care i-au permis să acumuleze „o doză de vitamine și de rezistență pentru mult timp”²³.

Calvarul lui Corneliu Coposu a continuat până în 1989 și am putea spune chiar până la moartea sa, datorită calomniilor grosolane la care a fost supus în anii 90. A fost judecat abia în anul 1955, după 8 ani de „arest preventiv”. A fost eliberat din închisoare în anul 1962 și trimis încă 2 ani în Domiciliu Obligatoriu²⁴ în Bărăgan. După 1964 a fost permanent urmărit de către Securitate, anchetat și ținut în arest în nenumărate rânduri, deoarece era considerat de către foștii lui colegi de partid, din țară sau din exil ca urmaș al mentorului său politic, Iuliu Maniu, la conducerea Partidului Național Țărănesc, ceea ce s-a și întâmplat după 1989.

21 *Ibidem*, f. 21-22

22 *Idem*, *Fond Informativ*, dos. I 5.062, vol 3, f. 105; *Fond Penal*, dos. P 16.829, vol 7, f. 2

23 C. Coposu, *Dialoguri...*, p. 92

24 Vezi, printre altele, Marin Pop, „Corneliu Coposu în Domiciliu Obligatoriu (1962-1964)”, în curs de apariție în *Acta Musei Porolissensis*, nr. 34